

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 60/2014-71

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť E. M., zastúpenej advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, Poštová 14, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach, Okresného súdu Košice I a Krajského súdu v Košiciach pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 4. novembra 2013 a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Tpo 50/2013 zo 17. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti E. M. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 60/2014-30 z 5. februára 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť E. M. (ďalej len „sťažovateľka“) v časti, ktorou namietala porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“), Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 4. novembra 2013 a uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 50/2013 zo 17. decembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). V prevyšujúcej časti sťažnosť sťažovateľky odmietol ako oneskorene podanú.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je na základe viacerých uznesení vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expositúry Stred, Banská Bystrica, spoločne s viacerými ďalšími osobami trestne stíhaná za viaceré skutky právne kvalifikované ako pokračujúci zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 2 písm. a) a ods. 4 Trestného zákona s použitím § 138 písm. i) Trestného zákona a zločin skrátania dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 2 písm. c) a ods. 3 Trestného zákona s použitím § 138 písm. i) Trestného zákona. Sťažovateľka bola uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 67/2013 zo 6. septembra 2013 vzatá do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (tzv. kolúzna väzba), pričom väzba začala plynúť 3. septembra 2013. O sťažnosti sťažovateľky proti tomuto uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 6 Tpo 36/2013 zo 17. septembra 2013 tak, že túto zamietol a písomný sľub sťažovateľky na nahradenie väzby neprijal.

3. Dňa 4. októbra 2013 podala sťažovateľka žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 67/2013 z 18. októbra 2013 zamietnutá a súčasne bola zamietnutá aj žiadosť o nahradenie väzby písomným sľubom. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľka sťažnosť nepodala.

4. Následne sťažovateľka podaním zo 4. novembra 2013 adresovaným krajskej prokuratúre opätovne žiadala o prepustenie z väzby a nahradenie väzby písomným sľubom, prípadne dohľadom probačného a mediačného úradníka. Okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 67/2013 z 22. novembra 2013 žiadosti sťažovateľky vyhovel, prepustil ju z väzby na slobodu, prijal jej písomný sľub, ako aj návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Na podklade sťažnosti prokurátora krajskej prokuratúry o veci rozhodoval krajský súd, ktorý na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2013 napadnutým uznesením sp. zn. 6 Tpo 50/2013 zrušil uznesenie okresného súdu z 22. novembra 2013 a sám zamietol žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu, jej písomný sľub neprijal a zamietol aj žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu v tej časti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, namieta porušenie svojich označených práv v dvoch základných rovinách.

5.1 Vo vzťahu ku krajskej prokuratúre, okresnému súdu, ako aj krajskému súdu namieta porušenie svojho práva na urýchlené rozhodnutie o jej žiadosti zo 4. novembra 2013 o prepustenie z väzby (subsumované pod základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru). V tomto smere v sťažnosti detailne popisuje proces rozhodovania o jej žiadosti, ktorý bol ukončený až 30. decembra 2013, keď prevzala uznesenie krajského súdu zo 17. decembra 2013. Celková doba konania o jej žiadosti v trvaní 55 dní podľa jej názoru nezodpovedá požiadavke na prednostné a urýchlené vybavovanie väzobných vecí, z čoho vyvodzuje porušenie označených práv.

5.2 Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na osobnú slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru. Porušenie týchto práv vyvodzuje z toho, že krajský súd nezohľadnil, že väzobné dôvody neboli v čase jeho rozhodovania prítomné, v dôsledku čoho jej väzba nemá zákonný podklad. Sťažovateľka vytyka krajskému súdu abstraktnosť, keď pod zákonný pojem „konkrétne skutočnosti“ nesubsumoval presne vymedzené a špecifikované konania sťažovateľky, ktoré by odôvodňovali ďalšie trvanie jej kolúznej väzby. Krajskému súdu ďalej vyčíta, že namiesto presvedčivého a ústavne konformného vymedzenia úkonov sťažovateľky, ktoré odôvodňujú trvanie väzby, sa tento obmedzil len na všeobecné poukázanie na povahu a charakter trestnej činnosti, jej plánovitosť a vysokú mieru sofistikovanej. Sťažovateľka poukazuje aj na to, že dosiaľ vykonanými dôkazmi sa nepreukázala žiadna spojitosť medzi ňou a ďalšími spoluobvinenými v súvislosti s trestnou činnosťou, hlavne však v súvislosti s údajným zastrašovaním. Jedinú výnimku tvorí H. D., ktorá ako jediná najprv uvádzala obavu o svoj život na základe nepriameho zastrašovania, neskôr tieto svoje obavy poprela. Sťažovateľka zároveň zvýraznila, že výpoveď spoluobvinenej H. D. podľa jej názoru nebola verifikovaná žiadnymi ďalšími dôkazmi.

6. V petite sťažnosti, v rozsahu, v akom bola táto sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že jej právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru boli porušené postupom krajskej prokuratúry, okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 4. novembra 2013, ako aj napadnutým uznesením krajského súdu. Ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vrátil mu vec krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Napokon žiada, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 € a náhradu trov konania v sume 501,58 €, ktoré majú podľa jej návrhu zaplatiť spoločne a nerozdielne krajská prokuratúra, okresný súd a krajský súd.

II.

7. Ústavný súd vyzval krajskú prokuratúru, okresný súd aj krajský súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadrili, oznámili, či trvajú na ústnom pojednávaní, a zaslali ústavnému súdu svoj spisový materiál vo väzobnej veci sťažovateľky.

7.1 Predseda krajského súdu v podaní doručenom 24. februára 2014 uviedol, že sťažnosť sťažovateľky považuje v celom rozsahu za nedôvodnú, a preto navrhuje, aby jej vyhovené nebolo. K namietanému zdĺhavému postupu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby uviedol, že krajský súd napadnutým uznesením o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu okresného súdu rozhodol v priebehu deviatich pracovných dní a celé konanie až po doručenie tohto uznesenia sťažovateľke trvalo šesťnásť pracovných dní. Zvýraznil, že na ťarchu krajského súdu nemožno pripísať dobu, počas ktorej o žiadosti sťažovateľky rozhodoval okresný súd a predtým krajská prokuratúra. Predseda krajského súdu zotrval na dôvodnosti väzby sťažovateľky, je toho názoru, že dôvody napadnutého uznesenia sú dostatočné vzhľadom na okolnosti prípadu a opakujúcu sa argumentáciu sťažovateľky v ňou podávaných opravných prostriedkoch, na ktorú súdy reagovali aj v predchádzajúcich rozhodnutiach. Krajský súd dôvody kolúzne väzby ustálil na základe viacerých spoluobvinených, resp. svedkov, vychádzal zo skutkového a právneho stavu aktuálneho v čase rozhodovania, a na týchto základoch dospel k záveru, že zatiaľ nebolo rozptýlené podozrenie, že sťažovateľka stíhané skutky spáchala. V závere uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

7.2 Predseda okresného súdu v podaní doručenom 26. februára 2014 uviedol, že zákonný sudca okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľky postupoval v súlade s platnou úpravou, bez meškania a po náležitom naštudovaní obsahu žiadosti a posúdení skutkového stavu ku dňu, kedy o nej rozhodol. Ponechal na úvahu ústavného súdu, aby posúdil opodstatnenosť sťažnosti. K skutkovým okolnostiam veci uviedol, že tieto budú predmetom ďalšieho dokazovania po prípadnom podaní obžaloby na súd. Na záver uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Pripojený väzobný spis okresného

súdu si následne jeho predseda už 3. marca 2014 vyžiadal na vrátenie, keďže zákonný sudca dostal žiadosť krajskej prokuratúry o predĺženie lehoty väzby, ktorú je potrebné bez meškania vybaviť. Väzobný spis okresného súd bol následne doručený ústavnému súdu až 24. apríla 2014.

7.3 Náместník krajského prokurátora v podaní doručenom ústavnému súdu 10. marca 2014 uviedol, že konaním krajskej prokuratúry podľa jeho názoru nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Poukázal na konkrétne časové súvislosti rozhodovania krajskej prokuratúry o žiadosti sťažovateľky, ktoré bolo plynulé a rýchle. Taktiež súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právna zástupkyňa sťažovateľky v prípise doručenom 19. februára 2014 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Sťažovateľka prostredníctvom advokátky reagovala aj na vyjadrenia krajskej prokuratúry, okresného súdu a krajského súdu, ktoré jej boli zaslané na vedomie. V replike doručenej ústavnému súdu 27. marca 2014 sa k predmetným vyjadreniam postavila nesúhlasne, keďže podľa jej názoru dĺžka rozhodovania dotknutých orgánov nezodpovedá zákonnej požiadavke neodkladného a urýchleného konania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu zotrvala na názore, že toto je arbitrárne, stručné a nedostatočne odôvodnené, preto je nezákonné a nesprávne, nepodporené žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami, ktoré by odôvodňovali dôvodnosť väzby.

9. Ústavný súd po vyhodnotení stanovísk účastníkov konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto boli splnené podmienky na upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a sťažnosť bola prerokovaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Po posúdení obsahu väzobného spisu v právnej veci sťažovateľky, sťažnosti a vyjadrení k nej dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, nie je dôvodná.

III.

10. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ...zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby na účely predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné

podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

11. Po čiastočnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ostalo predmetom skúmania ústavného súdu prípadné porušenie označených práv sťažovateľky postupom ňou označených porušovateľov práv a na to nadväzujúce rozhodovanie o jej ďalších uplatnených nárokoch.

**K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky postupom
krajskej prokuratúry, okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jej žiadosti
o prepustenie z väzby na slobodu zo 4. novembra 2013**

12. Sťažovateľka v tomto smere vytýka konajúcim orgánom nedodržanie požiadaviek na urýchlené a bezodkladné rozhodnutie o jej žiadosti o prepustenie z väzby, ktoré implicitne, resp. explicitne vyplývajú z označených práv podľa ústavy a dohovoru.

13. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplývajú viaceré záruky, ktoré väzobne stíhaným obvineným (obžalovaným) poskytuje ústava a dohovor. Ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m. m. III. ÚS 7/00, I. ÚS 34/04). Ústavný súd zároveň judikoval, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením

(II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú teda obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Nielen ústavný súd, ale aj štrasburské orgány ochrany práv súčasne zdôrazňujú, že rýchlosť preskúmania a rozhodovania o žiadostiach o prepustenie z väzby je nevyhnutné posudzovať a vykladať v závislosti od podmienok a okolností každej konkrétnej veci (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Vo svojej judikatúre už ústavný súd vyslovil, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napríklad III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, II. ÚS 353/06).

14. Podstatnou požiadavkou vyplývajúcou z čl. 5 ods. 4 dohovoru je aj to, aby súd rozhodol „urýchlene“. Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a zároveň aj v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, to znamená s ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Koendjibiharie v. Holandsko, 25. október 1990, § 27].

15. Vo väzobnej veci sťažovateľky boli, pokiaľ ide o rozhodovanie o jej žiadosti o prepustenie z väzby, relevantné tieto časové súvislosti:

- 6. novembra 2013 bola krajskej prokuratúre doručená jej žiadosť o prepustenie z väzby a jej nahradenie písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka,
- 7. novembra 2013 bolo krajskej prokuratúre doručené doplnenie žiadosti,
- 11. novembra 2013 krajská prokuratúra žiadosti sťažovateľky nevyhovela a predložila ju na rozhodnutie okresnému súdu,
- 16. novembra 2013 sudca pre prípravné konanie okresného súdu nariadil termín výsluchu sťažovateľky na 20. november 2013,

- 20. novembra 2013 sudca pre prípravné konanie vypočul sťažovateľku a výsluch prerušil do 22. novembra 2013 pre účely vyhlásenia rozhodnutia,
- 22. novembra 2013 sudca pre prípravné konanie vyhlásil uznesenie, ktorým (i) sťažovateľku prepustil z väzby na slobodu, (ii) prijal jej písomný sľub, (iii) prijal jej návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, (iv) uložil jej povinnosť oznamovať každú zmenu miesta pobytu a (v) uložil jej aj primerané obmedzenia,
- ihneď po vyhlásení uznesenia zahlásil prokurátor krajskej prokuratúry proti tomuto sťažnosti, ktorú písomne odôvodnil 29. novembra 2013,
- 2. decembra 2013 bolo písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora doručené okresnému súdu,
- 3. decembra 2013 bolo expedované písomné vyhotovenie uznesenia okresného súdu,
- 4. decembra 2013 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti krajského prokurátora,
- 17. decembra 2013 krajský súd na neverejnom zasadnutí senátu zrušil uznesenie okresného súdu z 22. novembra 2013 a sám zamietol žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby, jej písomný sľub na nahradenie väzby neprijal a žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka zamietol,
- 30. decembra 2013 sťažovateľka prostredníctvom advokátky osobne prevzala napadnuté uznesenie.

16. Uvedené časové súvislosti a najmä súslednosť podaní sťažovateľky a krajskej prokuratúry, ako aj rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu podľa názoru ústavného súdu neumožňujú urobiť záver o tom, že by sťažovateľkou označení porušovateľa práv skutočne zasiahli do jej práv v súvislosti s dĺžkou konania o jej žiadosti o prepustenie z väzby. Iste, rozhodovanie o tejto žiadosti trvalo určitú dobu, ktorú sťažovateľka považuje za neprimeranú. Pre účely rozhodovania o sťažnosti však ústavný súd musel zohľadniť aj konkrétne okolnosti prípadu, ktoré mohli mať vplyv na konanie a rozhodovanie prokuratúry a súdov. Ako uviedla vo vyjadrení krajská prokuratúra (a sťažovateľka toto tvrdenie nerozporovala), ku 4. novembru 2013 bolo vo veci obvinených celkom 19 osôb pre uplatnené neoprávnené nadmerné odpočty DPH v celkovom rozsahu 2 610 550 €

spočívajúcich v 61 skutkoch týkajúcich sa viacerých obchodných spoločností. Rozsah spisového materiálu a nutnosť riadneho oboznámenia sa s ním sú pritom faktormi, ktoré môžu ovplyvniť aj konanie o rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby.

17. Ako však z chronologického prehľadu úkonov a rozhodnutí vyplýva, žiadna parciálna časť tohto konania netrvala neprimeraný čas, naopak, ústavný súd hodnotí postup krajskej prokuratúry, okresného súdu, ako aj krajského súdu ako plynulý, urýchlený a v zásade bezprietáhový, teda v celosti zodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z označených práv (body 13 a 14 tohto nálezu). Isté zdržanie síce možno badať na strane krajskej prokuratúry pri odôvodňovaní jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 22. novembra 2013 (odôvodnenie sťažnosti doručené okresnému súdu 2. decembra 2013), toto je však ospravedlniteľné rozsahom dokazovania v prípravnom konaní a predmetom sťažnosti prokurátora, kde reagoval na napadnuté uznesenie aj poukazom na konkrétne výpovede viacerých spoluobvinených a svedkov. Rovnako možno badať isté zdržanie na strane krajského súdu v súvislosti s doručením písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia zo 17. decembra 2013, ktoré bolo sťažovateľke doručené až 30. decembra 2013. Nemožno však opomínať, že vzhľadom na vianočné sviatky bolo toto uznesenie doručené sťažovateľke na piaty pracovný deň po jeho vyhlásení, a navyše, napadnuté uznesenie krajského súdu bolo právoplatné a vykonateľné už 17. decembra 2013, teda v deň jeho vyhlásenia [§ 184 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

18. Vo vzťahu k tejto časti sťažnosti teda ústavný súd konštatuje, že konanie všetkých označených orgánov rozhodujúcich o väzbe sťažovateľky možno ako celok považovať z hľadiska rýchlosti a bezodkladnosti konania za ústavne konformné. Od podania žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby až do právoplatnosti a vykonateľnosti uznesenia krajského súdu (v dvojinštančnom konaní) uplynula doba šiestich týždňov, čo vzhľadom na priebeh konania nemožno hodnotiť ako ústavne nesúladne.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu

19. Krajský súd na podklade sťažnosti prokurátora krajskej prokuratúry napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu z 22. novembra 2013, ktorým tento prepustil sťažovateľku z väzby na slobodu, a sám zamietol jej žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu, jej písomný sľub neprijal a zamietol aj žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľka v sťažnosti vyhodnotila uznesenie krajského súdu ako ústavne neudržateľné, a to najmä pre ňou tvrdenú absenciu dôvodov väzobného stíhania a absenciu riadneho odôvodnenia tohto uznesenia.

20. Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru.

21. Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na ten účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach

obvineného o prepustenie na slobodu (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991). Obvinený držaný vo väzbe musí mať možnosť v primeraných intervaloch žiadať o súdnu kontrolu zákonnosti väzby (Bezicheri c. Taliansko z 25. októbra 1989) vrátane možnosti žiadať, aby jeho väzba bola nahradená zárukou.

22. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Vychádzajúc z týchto základných princípov ústavný súd posúdil sťažnosť sťažovateľky.

23. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením krajského súdu, v ktorého písomnom vyhotovení tento najskôr rekapituloval dôvody žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby, dôvody uznesenia okresného súdu a sťažnosti prokurátora, aby na vlastné odôvodnenie v podstatnom uviedol:

«Ako už konštatoval krajský súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, z predloženého doposiaľ získaného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka je trestne stíhaná na základe uznesenia ... zo dňa 4.6.2013, 6.6.2013, 25.6.2013 a 1.7.2013, spolu s ďalšími obvinenými osobami, a to ... pre skutky právne kvalifikované ako pokračujúci zločin neodvedenia dane o poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom skrátenia dane o poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 Trestného zákona s použitím § 138 písm. i) Trestného zákona, a to na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v jednotlivých skutkoch v predmetných uzneseniach...

Z predloženého spisového materiálu taktiež vyplýva, že obvinenej boli vznesené obvinenia pre ďalšie skutky, a to uznesením... zo dňa 16.9.2013... pre pokračujúci zločin neodvedenia dane o poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona ako i uznesením... zo dňa 18.9.2013... pre pokračujúci zločin neodvedenia dane o poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v jednotlivých skutkoch v predmetných uzneseniach...

Možno však súhlasiť s námietkou (prokurátora, pozn.), že za uplynulých 10 dní pritom nedošlo k spochybneniu dôvodov väzby obvinenej ani k zoslabeniu hmotnoprávných podmienok jej trestného stíhania, nakoľko výpoveďou obvinenej H. D. zo dňa 30.10.2013 boli len posilnené dôvody trestného stíhania obvinenej v predmetnej trestnej veci s konkretizáciou viacerých dôkazov a potvrdením existujúcich dôvodov väzby. Taktiež obvinená P. M. vo výpovedi z 8.11.2013 vyslovila obavu o svoj život, pričom vypovedala o správaní obvinenej k jej osobe pred daňovou kontrolou, a teda to je ďalšia výpoveď svedčiaca o obave, že obvinená bude mariť vyšetrovanie pôsobením na iné osoby...

Tvrdenie obvinenej, že postupným výsluchom svedkov a spoluobvinených dôvody kolúzne väzby strácajú opodstatnenie, je subjektívneho charakteru, bez prihliadnutia na štádium trestného konania, stav vyšetrovania ako i objektívne dôkazy vo veci.

Vychádzajúc zo špecifickej funkcie väzby ako prostriedku ultima ratio (ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť) pre zabezpečenie obvinenej v rámci trestného konania s prihliadnutím na rozhodovaciu prax, po zvážení všetkých okolností v prejednávacom prípade musel prisvedčiť námietkam prokurátora, že prepustením obvinenej z väzby na slobodu by aj naďalej hrozila reálna obava zo zmarenia účelu trestného konania, ktorým je v zmysle ust. § 1 Trestného poriadku náležité zistenie skutkového stavu a spravodlivé potrestanie páchatel'ov pri rešpektovaní základných práv a slobôd.

V tomto štádiu trestného konania aj naďalej trvá jeden z materiálnych dôvodov väzby, a to podozrenie zo spáchania trestného činu. Krajský súd zistil že trestné stíhanie obvinenej, pre skutky, pre ktoré jej bolo vznesené obvinenie sa vedie dôvodne, lebo majú znaky skutkových podstát vyššie špecifikovaných trestných činov, existuje aj dôvodné podozrenie, že tieto spáchala – spolu s ďalšími obvinenými osobami - obvinená...

Okrem podozrenia, ako jedného z predpokladov jedného z predpokladov ponechania obvinenej vo väzbe, je v posudzovanej veci v tomto štádiu trestného konania splnená aj ďalšia základná materiálna podmienka, a to existencia väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. Por.

Tieto skutočnosti vyplývajú z doposiaľ zabezpečených dôkazov, pretože z obsahu spisu je zrejmé, že obvinená ovplyvňovala, či už v tejto trestnej veci, resp. pri daňových kontrolách, a to či už spoluobvinených, prípadne niektorých svedkov (vid' okrem už uvedených aj výpovede obvinenej H. D. zo dňa 30.10.2013 a P. M. zo dňa 8.11.2013

a svedka M. P. zo dňa 9.10.2013), z výpovedí ktorých vyplýva reálna obava, že po prepustení obvinenej na slobodu bude táto pôsobiť nielen na nevypočutých svedkov, ale najmä sa bude snažiť zastrašovať jednotlivých spoluobvinených s cieľom zabezpečiť si možnosť vyvinenia.

Krajský súd v tejto súvislosti – a ako aj v predchádzajúcom rozhodnutí – prihliadol aj na fakt, že kolúzna väzba predstavuje oproti ďalším dôvodom väzby (preventívna, úteková) ten najzávažnejší zásah do základných práv, avšak aj v tomto štádiu trestného konania prevyšuje obava zo zmarenia trestného konania nad právom obvinenej na osobnú slobodu.

Námietka obvinenej, že rozhodnutie o kolúznej väzbe sa neopiera o žiadne konkrétne skutočnosti svedčiace o tom, že obvinená akýmkoľvek spôsobom pôsobila na svedkov a ďalšie osoby, nie je opodstatnená. Trestný poriadok nedefinuje pojem „konkrétne skutočnosti“. Pre obsah tohto pojmu nemôžu byť ani stanovené žiadne striktné a nemenné kritéria.... V posudzovanej veci tieto konkrétne skutočnosti zakladajúce u obvinenej dôvody kolúznej väzby vyplývajú z povahy a charakteru trestnej činnosti, ktorá mala byť páchaná plánovite a organizovane po dlhšiu dobu a mali z nej plynúť vysoké finančné zisky, ako aj vyznačujúca sa vysokou mierou sofistikovanosti. Ani záver o tom, že svedkovia už boli vypočutí, a teda odpadol dôvod kolúznej väzby, nemožno považovať za absolútny. Aj po ich vypočutí obava môže naďalej trvať a po prepustení obvinenej na slobodu možno dôvodne predpokladať, že bude pôsobiť nielen na svedkov, ale aj na spoluobvinených, aby si zabezpečila alibi...

Krajský súd opätovne zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o väzbe nie je predmetom rozhodovania dôkazná situácia týkajúca sa viny, resp. nevinu obvineného vo vzťahu k stíhanému skutku, ale hodnotia sa skutočnosti nasvedčujúce tomu, že skutok, pre ktorý je vedené trestné stíhanie sa stal, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že skutok spáchal obvinený. Tu je však potrebné konštatovať, že podozrenie, že stíhané skutky spáchala obvinená, zatiaľ rozptýlené nebolo, ba práve naopak, dôkazy zadovážené doterajším vyšetrovaním toto podozrenie potvrdzujú aj naďalej.»

24. Ústavný súd k takémuto odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu považuje za potrebné iba stručne uviesť, že ústavnému súdu predovšetkým neprislúcha, aby

v rámci konania o ústavnej sťažnosti posudzoval, či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľky alebo akéhokoľvek iného obvineného. To prislúcha zásadne všeobecným súdom. Ako už ústavný súd uviedol, v rámci konania o sťažnostiach vo väzobných veciach skúma, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbou. Jedným z týchto princíпов je aj zákonnosť dôvodov na vzatie obvineného do väzby.

25. Podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Citované zákonné ustanovenie ustanovuje formálne aj materiálne podmienky väzby, pričom základnými materiálnymi podmienkami kolúzneho väzby, ktoré musia byť splnené súčasne, sú:

- skutkové okolnosti vzatia do väzby, a to či doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu či existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a
- existencia dôvodnej obavy vyplývajúcej z konania obvineného alebo iných konkrétnych skutočností, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

26. Pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľky ako obvinenej o prepustenie z väzby na slobodu takto krajský súd v napadnutom uznesení skúmal, či v porovnaní so stavom, ktorý bol v trestnej veci sťažovateľky 6. septembra 2013 (keď bola vzatá do väzby), trvajú podmienky jej väzby aj v čase jeho rozhodovania. Ako pritom z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, krajský súd sa zaoberal tak skutkovými okolnosťami vzatia do väzby, ako aj existenciou väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, teda možného kolúzneho správania sťažovateľky. Pokiaľ ide o skutkové okolnosti vzatia do väzby, krajský súd v podstatnom konštatoval, že podozrenie o spáchaní stíhaných

skutkov, ktoré majú znaky trestného činu, sťažovateľkou rozptýlené nebolo, naopak, dôkazy zadovážené vyšetrovaním toto podozrenie potvrdzujú aj naďalej. Vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby krajský súd poukázal na konkrétne výpovede spoluobvinených, resp. svedkov (H. D., P. M., M. P.), z ktorých vyplýva, že sťažovateľka pred jej vzatím do väzby tieto osoby ovplyvňovala, a z toho vyplýva dôvodná obava, že by sa takéhoto konania mohla reálne dopustiť aj v prípade jej prepustenia na slobodu. Úvahy krajského súdu tak po skutkovej, ako aj právnej stránke hodnotí ústavný súd ako rozumne odôvodnené, konzistentné a preskúmateľné.

27. Ako už ústavný súd uviedol, pre nedostatok ústavnej a zákonnej právomoci mu neprislúcha skúmať danosť väzobných dôvodov u sťažovateľky ani dopĺňať, rozvíjať či inak „vylepšovať“ odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu. Úlohou ústavného súdu je iba posúdiť ústavnú konformitu takéhoto uznesenia. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že uznesenie krajského súdu spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia [§ 176 ods. 2 v spojení s § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], a podľa ústavného súdu je z hľadiska individualizácie konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvod väzby sťažovateľky aj s ohľadom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavne konformné a akceptovateľné. Uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle konajúceho súdu, krajský súd v sťažnosťou napadnutom uznesení konal a preskúmal rozhodnutie okresného súdu v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o sťažnosti prokurátora, a vzhľadom na to, že dospel k riadne odôvodnenému záveru o danosti dôvodov kolúznej väzby u sťažovateľky a nesplnení podmienok na jej nahradenie, uznesenie okresného súdu zrušil a sám rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby, neprijatí ponúkaného písomného sľubu a zamietnutí žiadosti o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Vychádzajúc z uvedených skutočností podľa záveru ústavného súdu napadnuté uznesenie krajského súdu nemohlo zasiahnuť do označených práv sťažovateľky.

28. Keďže po čiastočnom prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd nezistil porušenie označených práv sťažovateľky postupom krajskej prokuratúry, okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby

zo 4. novembra 2013 a nezistil to ani v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu, sťažnosti v celosti nevyhovel. Vzhľadom na to, že sťažnosti vyhované nebolo, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľky (primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2014